

Asia: VN/6567/2022

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta sekä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2023

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta ja aikataulusta (valtioneuvoston asetus) (liitteet 1 ja 2)

Tietojen toimittamisen toteutus ja aikataulu noudattelevat nykyisiä kuntien velvoitteita, joten vastaavilla menettelyillä ja aikatauluilla voidaan toimia jatkossakin, kun tietojen toimittajien määrä tulee olemaan nykyistä olennaisesti pienempi.

2. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän talousraportoinnin kokonaiskuvasta (esitetyt raportointikokonaisuudet ja niiden sisällöt) ja siihen liittyvästä valtiovarainministeriön asetuksesta (liitteet 3, 4, 5 ja 8, taulukkomallit)

Sosiaali- ja terveysministeriön näkökulmasta keskeisin talousraportointiin liittyvä käyttötarve liittyy ministeriöiden ja hyvinvointialueiden väliseen vuoropuheluun, missä oleellista on saada riittävän kattava ja ajantasainen kuva alueen talouden tilasta. Talousraportoinnilla useita eri käyttäjätahoja, jolloin myös toimitettavien raporttien määrä on melko suuri. Sosiaali- ja terveysministeriön näkökulmasta keskeisintä on, että hyvinvointialueen talouden tiedot olisivat riittävän nopeasti käytettävissä ja että alueiden toimintaa voidaan tarkastella ja samalla verrata muihin alueisiin toiminnoittain (palveluluokittain). Oleellimmat tiedot liittyvät hyvinvointialueen kokonaiskustannuksiin, niiden kehitykseen sekä palveluluokkakohtaisiin kokonaiskustannuksiin.

3. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilikartasta (liite 6)

Ei kommentoitavaa.

4. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän palveluluokituksesta (liite 7)

Ohjaavana periaatteena palveluluokituksessa tulisi olla, että palveluluokat muodostaisivat toisiinsa nähden riittävän homogeenisia luokkia, jotta hyvinvointialueen toimintoja voidaan luokkien avulla luontevalla tavalla jaotella. On selvää, että jokainen hyvinvointialue tarvitsee toimintansa ohjaamiseen palveluluokkatasoa tarkempaa tietoa, muttei jokaista erillistä toimintoa tai

tietotarvetta varten ei ole tarkoituksenmukaista perustaa omaa palveluluokkaa. Esimerkkeinä pienistä toiminnoista, jotka eivät tarvitsisi omaa palveluluokkaa mainittakoon esimerkiksi sosiaali- ja potilasasiamiespalvelut, joissa käytännössä on kyse yksittäisistä henkilöistä tai ensihoitokeskus, joka on verkostomainen koordinoiva toiminto YTA-alueella. Koska luokat kuitenkin sisältyvät tämän hetkiseen palveluluokituksen, ei niiden poistamiseen liene tarkoituksenmukaista lähteä, koska luokituksen tulisi pysyä mahdollisimman samankaltaisena eri vuosien välillä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät järjestöavustukset ovat saatavilla tili-ulottuvuudella, joten sen eriyttäminen omaksi palveluluokaksi ei ole tarpeellista. Todettakoon, että järjestöavustuksia myönnetään myös muihin kohteisiin kuin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, mitä varten ei ole omaa palveluluokkaa.

Kuntien palveluluokkakohtaisen raportoinnin osalta toteamme, että terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen talousraportoinnin tulisi sisällöltään vastata mahdollisimman hyvin hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen raportointia. Kuntien myöntämät järjestöavustukset terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sisältyvät ko. palveluluokkaan eivätkä siis ole erillinen palveluluokka.

Kuntien palveluluokkien osalta toteamme lisäksi, ettei kunnilla ole yleistä järjestämisvastuuta työterveyshuollosta enää vuoden 2023 jälkeen ja koska kunnan omalle henkilökunnalle annetut työterveyspalvelut kohdistetaan varsinaisille palveluluokille, tulisi työterveyshuolto palveluluokkana poistaa kunnan palveluluokituksesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö ei muilta osin anna erillistä lausuntoa kuntien talousraportoinnista.

Hyvinvointialueiden palveluluokitus on varsin helposti sovitettavissa yhteen Virta-hankkeessa laaditun organisaatoriippumattoman luokituksen kanssa, eikä ole hyvinvointialueiden resurssien käytön näkökulmasta perusteltua pitää yllä kahta lähes samanlaista luokitusta. Luokitukset tulee yhdistää.

Palveluluokilla jaotellaan viime kädessä asiakkaiden saamien erilaisten palvelujen kokonaiskustannuksia, jolloin niihin sisältyy kaikki palvelun tuottamiseen tarvittavat kuluerät, niin ulkoiset kuin sisäiset, mukaan lukien hallinto- ja tukipalvelut. Ehdotuksen mukaisesti nämä apupalveluluokat jaettaisiin vyöryttämällä tai sisäisellä laskutuksella varsinaisille palveluluokille. Ongelmaksi muodostuu se, että yleishallintoon, tilapalveluihin tai tukipalveluihin kirjaamisen käytännöt vaihtelevat toimijoittain, eikä ole olemassa valtakunnallista yhtenäistä kirjausohjetta ko. kulujen käsittelyyn. Tällöin on varsin todennäköistä, että tiedot hallinto- ja tukipalvelujen osalta eivät olisi vertailukelpoisia, jolloin saatettaisiin tuottaa pikemminkin virheellistä vertailutietoa hallinnon kustannuksista. Samalla luokkien myötä syntyy tarpeettomasti eroa Virta-hankkeessa laadittuun organisaatoriippumattomaan luokitukseen, jossa ei kyseisiä luokkia ole. Hallinto- ja tukipalvelun

palveluluokat tulisi siis poistaa. Hyvinvointialueen kirjanpidossa hallinto- ja tukipalveluihin tarvittavia laskentatunnisteita toki käytettäisiin, aivan kuten tähänkin saakka, mutta ei talousraportoinnissa raportoitavana palveluluokkana.

Erittelemättömien palveluluokkien poisto on tärkeä ja perusteltu muutos.

5. Lausuntonne THL:n Sairaaloiden tuottavuus -kyselyn taloustietojen sisällyttämisestä raportointiin (ks. taulukkomallit, HHYTT, välilehti k-t01 THL:n erillistarpeet hyvinvointialueilta ja hyvinvointiyhtymiltä)

Erikoissairaanhoidon muodostaa yli kolmasosan hyvinvointialueen kokonaiskustannuksista. Erikoissairaanhoidon kustannukset jakautuvat ehdotetussa palveluluokituksessa neljälle palveluluokalle (somaattinen, psykiatria (lapset/aikuiset) sekä päivystys), joten erikoissairaanhoidon luokittelu on muihin palveluluokkiin nähden huomattavan karkeatasoista. Sairaaloiden tuottavuuden mittaamiseksi tarvittavat tiedot ovat tarpeellisia ja ne tulee joka tapauksessa kerätä, joten erikoisalakohtaisten kustannusten kysely on tarkoituksenmukaista toteuttaa taloustietojen keräämisen yhteydessä.

6. Lausuntonne teknisistä määritteistä ja pakollisuuksista (taulukkomallit ja tekniset taksonomia- ja tiedostopaketit, ks. linkit)

Alueiden tarkastelussa ja vertailussa tärkeä tieto on palveluluokkakohtainen kokonaiskustannus. Palveluluokkakohtainen kustannustieto tili- tai tiliryhmäkohtaisesti on toissijaista, koska sekä sisäisten palvelujen organisointi, että ostopalvelujen käytön osuus vaihtelevat joka tapauksessa toimijoittain. Tileihin/tiliryhmiin liittyvän tiedon pakollisuudet tulisi poistaa palveluluokkakohtaisesta raportoinnista.

Investointien osalta riittää karkea summataso, investointien tilastointiin palveluluokittain ei ole tarvetta. Investoinneista aiheutuvat poistot tulevat aikanaan näkymään palveluluokkakohtaisissa kustannuksissa. Investointien tarkemmassa seurannassa tulisi talousraportoinnin sijasta pyrkiä hyödyntämään Maakuntien tilakeskuksen tilatietopalvelua, jota hyvinvointialueet joka tapauksessa on velvoitettu käyttämään.

Hakari Kari
Sosiaali- ja terveysministeriö

Lind Jussi
Sosiaali- ja terveysministeriö - Jussi Lind, OHO/OHJA